

Rekenkamercommissie

Aan:

De gemeenteraad van Oegstgeest

Datum:

29 oktober 2019

Betreft:

Quick scan onderzoek naar financiële indicatoren en financiële positie

Bijlage:

- A. [Dashboard](#)
- B. [Bestuurlijke reactie](#)
- C. [Achtergrondinformatie Deloitte](#)

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u onze bevindingen en aanbevelingen aan, voortkomend uit ons quick scan onderzoek naar de *financiële indicatoren* en de *financiële positie* in uw gemeente.

Hopelijk helpen onze aanbevelingen om de financiële stukken (begroting, jaarrekening, enz.) voor u nog toegankelijker en begrijpelijker te maken. Dit leidt tot meer inzicht. Zodoende kunt u uw kaderstellende en controlerende rol wellicht beter invullen.

Achtergrond quick scan onderzoek

Het *Besluit Begroting en Verantwoording* (BBV) stelt specifieke eisen aan financiële stukken. Zo moeten bijvoorbeeld acht financiële indicatoren - waarvan [vijf financiële kengetallen](#) - zijn vermeld in begroting en jaarrekening. Ook moeten er geprognostiseerde balansen 2020-2023 in de begroting 2020 zijn opgenomen.

De financiële indicatoren en geprognostiseerde balansen, bieden gebruikers van deze stukken - zoals u - een beter *inzicht* in de financiële positie. Ook leidt het tot meer inzicht in de (financiële) gevolgen van besluiten. Wij vinden het belangrijk dat alle raadsleden dit inzicht krijgen. Want financiële stukken zijn belangrijk voor alle beleidsterreinen.

Naast het inzicht in de financiële stukken, is de *financiële positie* van uw gemeente van belang. Uw Rekenkamercommissie heeft daar in het verleden regelmatig onderzoek naar verricht (zie: [Houdbare gemeentefinanciën 2014](#), [Kwaliteit informatie gemeentebegrotingen 2015](#), [Begroting op orde 2017](#)).

Wassenaar

Voorschoten

Oegstgeest

Leidschendam-
Voorburg

Doel quick scan onderzoek

Het quick scan onderzoek brengt in beeld:

- in hoeverre uw gemeente invulling geeft aan de verplichting om via financiële indicatoren inzicht te geven in de financiële positie;
- hoe de huidige en verwachte financiële positie van uw gemeente is.

De centrale vraag:

In hoeverre geeft de gemeente met behulp van financiële indicatoren en een toelichting hierop een adequaat inzicht in haar financiële positie, en hoe ontwikkelt deze positie zich?

Uitvoering quick scan onderzoek

Het quick scan onderzoek is uitgevoerd door het bureau Deloitte. Het vond plaats in de periode van juni 2019 tot augustus 2019. Deloitte heeft gebruik gemaakt van *openbaar beschikbare* informatie van Oegstgeest en van vergelijkbare gemeenten in Nederland.

De bevindingen en aanbevelingen zijn in september 2019 voorgelegd aan uw college voor *bestuurlijk wederhoor*. Daarbij is ook gevraagd om ambtelijk te toetsen op feitelijke juistheid. Uw college heeft een [bestuurlijke reactie](#) gestuurd (zie bijlage B).

Bevindingen

- Gemeente Oegstgeest vermeldt de acht verplichte financiële indicatoren in de begroting 2019-2022 en de jaarrekening 2018.
- De financiële indicatoren en de samenhang ertussen worden goed toegelicht en gerelateerd aan de desbetreffende VNG-normen. Daarnaast is aangegeven hoe de indicatoren en normen zijn berekend en is verklaard waarom aan normen wel of niet wordt voldaan.
- De normering van de schuldquote in de begroting 2019-2022 (met een tweedeling) wijkt af van de normering van de schuldquote in de jaarrekening 2018 (met een driedeling). Dit schept onduidelijkheid en geeft het gevoel van 'cherry picking'.
- De schuldpositie is vanaf 2015 sterk afgenomen door de verkoop van gronden. Hierdoor kon worden afgelost. Vanaf 2019 nemen de schulden naar verwachting weer toe tot een schuldquote van circa 100%. Daarna stabiliseert de schuldpositie zich op dit niveau.
- De reservepositie laat vanaf 2012 een stabiel beeld zien met een lichte toename. Voor 2019 wordt wel een forse daling van de reserves verwacht. Daarna blijft de reservepositie stabiel. De hoogte van de reserves is lager dan gemiddeld.
- De begroting is de afgelopen jaren behoudend vastgesteld. Sinds 2013 zijn de gerealiseerde resultaten positiever dan de begrote resultaten.

- De financiële situatie van gemeente Oegstgeest is aan het einde van 2017 ongunstig ten opzichte van het landelijk gemiddelde beeld.
- De lokale lasten zijn ongunstig, afgezet tegen het landelijk gemiddelde.
- Het aantal grondexploitaties van de gemeente zal de komende jaren dalen, wat een gunstige ontwikkeling is voor het risicoprofiel van de gemeente.
- De hoogte van de reserves is lager dan gemiddeld.
- De schuldquote van de gemeente is aan het einde van 2018 ongunstig ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dit geldt ook voor de verwachte schuldquote in 2022.
- De verwachte financiële positie aan het einde van 2022 blijft ongunstig ten opzichte van het landelijk beeld 2017.

Aanbevelingen

- 1) **Complimenteer** uw college met de wijze waarop de huidige financiële indicatoren en de huidige financiële positie zijn gepresenteerd (zie Bevindingen).
- 2) Vraag uw college om meer **duiding** te geven aan:
 - de stand van de financiële indicatoren in verleden en verwachte toekomst;
 - het algemene beeld van de financiële positie in de verwachte toekomst.
- 3) Vraag uw college om de financiële indicatoren, de duiding ervan en de samenhang ertussen, een **prominente plek** te geven in de financiële stukken. Bijvoorbeeld in de vorm van een '[dashboard](#)' (zie bijlage A) in de inleiding/samenvatting.
- 4) Vraag uw college om - naast de verplichte financiële indicatoren - **vrijwillige indicatoren** op te nemen die voor uw gemeente belangrijk zijn. Bijvoorbeeld één of meerdere van de volgende indicatoren:
 - Externe financiering;
 - Kapitaallasten;
 - Risicoprofiel;
 - Rentelasten;
 - Begroting 2019-2022;
 - Realiteit begroting.
- 5) Vraag uw college altijd om **duidelijkheid**. Verduidelijkingsvragen prikkelen uw college om financiële stukken steeds toegankelijker en begrijpelijk op te stellen!
- 6) Vraag uw college te **blijven sturen** op de financiële indicatoren, vanwege de kwetsbare financiële positie.
- 7) Vraag uw college om voortaan dezelfde **normering** voor schuldquote te hanteren in begroting en jaarrekening.
- 8) Vraag uw college **signaleringswaarden** vast te stellen voor solvabiliteit en schuldquote. Indien deze signaleringswaarden overschreden worden, dient de gemeenteraad hier expliciet over te besluiten.

9) *Tot slot: zie toe op de uitvoering van onze aanbevelingen die door uw college zijn overgenomen.*

Bestuurlijke reactie

Uw college vindt dat bij de vergelijking met andere gemeenten meer variabelen betrokken hadden moeten worden. Ook vraagt zij zich af of de gemeenteraad zich bij het beoordelen van grote maatschappelijke investeringen veel zorgen zou moeten maken over de hoogte van de indicatoren.

Wij hebben tijdens het onderzoek óók naar het fysieke en sociale profiel van de gemeente gekeken. Het inwoneraantal is echter de belangrijkste factor bij de vergelijking van gemeenten.

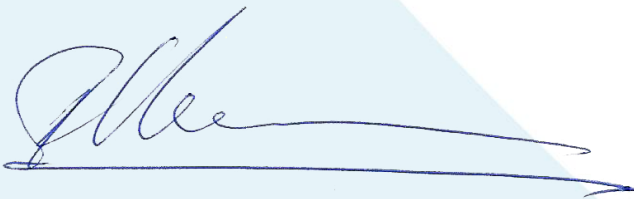
Uiteraard erkennen wij de beperking van indicatoren en van de vergelijking met andere gemeenten. Niettemin vinden wij dat ze waardevol kunnen zijn voor gemeenteraadsleden, mits er context en duiding wordt gegeven. En gelukkig doet uw college dat! Bij het beoordelen van financiële indicatoren, is het vanzelfsprekend om het voorzieningenniveau voor burgers en ondernemers erbij te betrekken.

Tenslotte

Wij vertrouwen erop met dit onderzoek en met deze rapportage een bijdrage te leveren aan een beter inzicht in de financiële stukken en de financiële positie van gemeente Oegstgeest.

Uiteraard gaan wij graag met u in gesprek over de aanbevelingen. De vorm waarin laten wij aan u over. Het kan meer of minder formeel. En met de gehele gemeenteraad of een deel daarvan.

Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Dolf Kamermans, voorzitter